

อนาคตภาพการบริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 บนวิถีแห่งความเปลี่ยนแปลง*

FUTURE PICTURE OF SCHOOL ADMINISTRATION IN THE 20TH CENTURY 21 ON THE PATH OF CHANGE

วชิรวิทย์ สุราสา¹, และ เอกราช โสมิตพิมานเวช²

Wachirawit Surasa¹ and Ekkarach Kositpimanvach²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

¹⁻²Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus, Thailand

Corresponding author E-mail: nui.bagko@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับอนาคตภาพการบริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 บนวิถีแห่งความเปลี่ยนแปลง โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารที่สามารถปรับองค์กรให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการใช้ความรู้ ความชำนาญของตนและองค์กร สร้างผลการดำเนินงานที่มีความได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน ต้องมีการวางแผนที่ดี มีการจัดการองค์กรอย่างเป็นระบบ ครบถ้วนภาวะผู้นำ ทำรายงานผล ทบทวน การบริหารสถานศึกษาหรือการบริหารงานโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่ต้องดำเนินการในการสนับสนุนและส่งเสริมแก่บุคลากร ให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ผู้บริหารต้องตระหนักว่าทุกกิจกรรมในการบริหารจัดการต้องเน้นให้เกิดคุณภาพ เป็นที่พึงพอใจแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสีย โดยมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียน ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถตามศักยภาพ

การบริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ย่อมต้องสร้างโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ ด้วยการบริหารจัดการโรงเรียน และการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องมีสมรรถนะประกอบด้วยคุณสมบัติ และต้องพร้อมด้วยทักษะการ

* Received 3 October 2023; Revised 10 October 2023; Accepted 28 October 2023

บริหาร ทั้งยังดำเนินการควบคุมการจัดการศึกษา ซึ่งสิ่งที่จะบ่งบอกได้ถึงคุณภาพ คือ ผลผลิต หรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น กล่าวนัยหนึ่งก็คือ คุณภาพของนักเรียนนั่นเอง ผู้เขียนบทความจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับอนาคตภาพการบริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 บนวิถีแห่งความเปลี่ยนแปลง ได้ศึกษาเอกสารต่างๆ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้ทำการสังเคราะห์ องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) สถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 3) การควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: อนาคตภาพ, การบริหาร, ศตวรรษที่ 21

Abstract

This academic article is about the future of school administration in the 20th century. 21 on the path of change The world in the 21st century is a world of change. Executives who can adapt their organization to a changing environment Have the ability to use your own and organizational knowledge and expertise. Create operating results that have a competitive advantage Must have good planning The organization is managed systematically. complete leadership Make a review report. Educational institution administration or school administration It is an activity that must be carried out to support and promote personnel. To create a continuous and systematic learning management process. Executives must realize that every management activity must emphasize quality. It is satisfactory to all parties involved and stakeholders. Focusing on the quality of students Promote learning management that is student-centered so that students can express their abilities according to their potential.

School management in the 21st century must create learning schools. with school management and promoting activities to enhance skills necessary for students The school administrator must have competency and qualifications. and must be equipped with management skills It also controls

the provision of education. What will indicate quality is the output or results that occur. In other words, It's the quality of the students. The author of the article is therefore interested in studying the future of school administration in the 20th century. 21 on the path of change Have studied various documents From related research and has synthesized the elements of educational institution administration in the 21st century, which has 3 elements: 1) educational institutions of learning in the 21st century 2) competencies of educational institution administrators in the 21st century 3) management quality control Study in the 21st century.

Keywords: Future Picture, Administration, 21st Century

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารที่สามารถปรับองค์กรให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการใช้ความรู้ความชำนาญของตน และองค์กร สร้างผลการดำเนินงานที่มีความได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน มีการวางแผนล่วงหน้า นั่นคือ ผู้บริหารและองค์กรในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความสนใจและให้ความสำคัญกับ I-Information มากขึ้น สร้างคลังข่าวสารของตนเอง รวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการบริหาร คือ 1.การวางแผน (Planning) 2.การจัดการองค์กร (Organizing) 3. การชี้นำ (Leading) 4. การควบคุม (Controlling) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541) การบริหารสถานศึกษาหรือการบริหารงานโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่ต้องดำเนินการในการสนับสนุน และส่งเสริมแก่บุคลากร ให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารต้องตระหนักว่าทุกกิจกรรมในการบริหารจัดการต้องเน้นให้เกิดคุณภาพตามเป้าหมายเป็นพึงพอใจแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสีย โดยมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered/Students) ที่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถตามศักยภาพ และตามความ

เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการตามเป้าหมายทางการศึกษาที่ต้องการ (เอกรินทร์ สี่มหาศาล, 2546) กล่าวถึงภารกิจสำคัญของการบริหารโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. กระจายอำนาจการบริหาร การจัดการศึกษา การตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ จากส่วนกลางสู่โรงเรียน โดยเน้นความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด
2. การจัดการเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
3. การจัดการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่ในโรงเรียนและชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด
4. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับองค์กรการเมืองท้องถิ่น เพื่อประสานนโยบายให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด
5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่น เพื่อร่วมดำเนินการให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาการศึกษาในชุมชนให้มากที่สุด
6. การปรับเปลี่ยนบทบาทจากการบริหารงานราชการ แสวงหาโรงเรียนมาเป็นการจัดการศึกษาของชุมชนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเทียบเคียงจากคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติ และความต้องการของชุมชน โดยจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบทบทวนคุณภาพและดำเนินการพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่กำหนด สิ่งสำคัญในการบริหารงานนอกจากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นแล้วผู้นำหรือผู้บริหารนั้นว่าเป็นปัจจัยหลักอีกประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การศึกษาในยุคปัจจุบันมีความต้องการภาวะผู้นำแบบยั่งยืนมากกว่าภาวะผู้นำแบบฉับพลัน แต่ต้องการสร้างผู้นำที่มีภาวะผู้นำแบบยั่งยืน เพื่อสร้างอิทธิพลและพัฒนาสิ่งต่างๆ ในวงการศึกษอย่างกว้างขวาง และเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนสืบไปอย่างหลากหลาย (เอกราช โฆสิตพิมาณเวช, 2562)

การบริหารสถานศึกษา

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School -Based Management : SBM) เป็นแนวคิดในการบริหารโรงเรียนที่ริเริ่มในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้รับอิทธิพลจากกระแสการบริหารแนวใหม่ในทางธุรกิจที่เน้นความพึงพอใจของผู้รับบริการ และผลักดันให้มีการกระจายอำนาจไปสู่หน่วยปฏิบัติให้มากที่สุด ในทางการศึกษาได้มีกระแสการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้น

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษา และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเมื่อประเทศไทยมีนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการศึกษาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 การดำเนินการให้เกิดผลตามเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาเริ่มเป็นรูปธรรมมากขึ้น เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลักการสำคัญในการบริหารแบบ (School-Based Management โดยทั่วไป ได้แก่ 1. หลักการกระจายอำนาจ(Decentralization)ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาเด็ก 2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation of Collaboration of Involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา 3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) การจัดการศึกษาจะทำหลากหลายทั้งวัดและองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้าและไม่สนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง 4. หลักการบริหารตนเอง (Self-managing) สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และนโยบายของส่วนรวม แต่มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี การที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพื่อกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง แล้ว แต่ความพร้อม 5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบาย และควบคุมมาตรฐาน มุ่งองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนด และเป็นไปตามนโยบายของชาติจากหลักการดังกล่าวทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ หรือ RBM (Results Based Management คือ วิธีการบริหารที่มุ่งเน้นสัมฤทธิ์ผลขององค์กร เป็นหลัก เป็นการเปรียบเทียบผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายที่กำหนดโดยใช้ระบบการประเมินผลงานที่อาศัยตัวชี้วัดเป็นตัวสะท้อนผลงานให้ออกมาเป็นรูปธรรม เพื่อให้มีการปรับปรุงผลการดำเนินงานขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความคุ้มค่า รวมถึงมีความรับผิดชอบต่อประชาชนผู้รับบริการ

ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ (Critical Success Factor - CSF) คือ ปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ต้องทำให้มีหรือให้เกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตาม วิสัยทัศน์ องค์กรมีปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จเป็นหลักหมายที่เป็นรูปธรรมในการยึดโยงการปฏิบัติงานทุกระดับ ให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกันทำให้เจ้าหน้าที่และผู้บริหารขององค์กรรู้ว่าต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ขององค์กรตอบสนองวิสัยทัศน์ หากปราศจากปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ วิสัยทัศน์ขององค์กรจะไม่ได้รับการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จเป็นการให้หลักการ แนวทางหรือวิธีการที่องค์กร จะสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ สถานศึกษา มีหน้าที่หลัก คือ การจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ องค์ความรู้ที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนประกอบด้วย การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงเทคนิคการสอนของครูผู้สอน ที่ได้กล่าวมาถึงพลวัตที่จะเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 สภาพสังคม การเมืองและวัฒนธรรม เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามพลวัตดังกล่าว การจะสร้างทักษะดังกล่าวต้องเกิดขึ้นภายในสถานศึกษาสถานศึกษาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์ หลักสูตรสถานศึกษาจึงต้องมีการเพิ่มหรือสอดแทรกทักษะชีวิตที่จำเป็นไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องสอดแทรกทักษะชีวิตในทุกๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากผู้ให้ความรู้ไปเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมให้เกิดองค์ความรู้ หรือสอนให้น้อยลง ให้นักเรียนเรียนรู้ให้มาก (teach less , learn / more) นอกจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกห้องเรียน เพื่อเพิ่มทักษะที่จำเป็น ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาก็ต้องมีเช่นเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีอำนาจสูงสุดเพราะเป็นผู้แปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ จึงต้องแสดงบทบาทความเป็นผู้นำที่มีสมรรถนะครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ กล่าวคือต้องมี 1) ความรู้: ความรู้เฉพาะด้านของผู้บริหาร เช่น ความรู้ด้านการบริหาร การศึกษา ความรู้ภาษาอังกฤษ ความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีและสารสนเทศ เป็นต้น 2) ทักษะ: สิ่งที่ผู้บริหารกระทำได้ดีและฝึกปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดความชำนาญ/เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะทักษะสำหรับการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการสร้างทีมงาน ทักษะ การเป็นผู้นำระดับโลก ความสามารถในการบริหารเวลาและความใส่ใจ เป็นต้น แบ่งเป็น 2 ด้านหลัก คือ ทักษะด้านการบริหารจัดการ และทักษะด้านเทคนิคเฉพาะงาน 3) คุณลักษณะ ส่วนบุคคล: บุคลิกลักษณะ ประจำตัวที่ติดตัวมาและไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงของ

ผู้บริหาร (ปวีศา มีศรี, โอฬาร กาญจนากาศ, 2562) คุณสมบัติของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 อันดับแรกคือเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร มีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการศึกษา มีความเป็นประชาธิปไตย ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินกิจกรรมการบริหารอย่างมีหลักการ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ มีความสามารถในการปรับตัว มีความยืดหยุ่นและคล่องตัว ปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายในองค์กร มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจบริหารจัดการคนเก่ง เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากร มีทักษะในการบริหารจัดการบุคลากรบนความแตกต่างของวัฒนธรรมภายในองค์กรแบบพหุวัฒนธรรม (Cross - Cultural skill) มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กรร่วมกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจนไปในทิศทางเดียวกัน และเข้าใจในการกิจตรงกัน มีทักษะรอบตัว และมีหลักการ วิธี แนวทาง เชี่ยวชาญในงานบริหารจัดการ ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร คัดเลือกบุคลากรได้เหมาะสมกับงานที่มอบหมายสถานศึกษาสามารถบริหารงบประมาณแบบองค์รวม กระจายงบประมาณได้อย่างทั่วถึงและมีความคุ้มค่ามีภาวะผู้นำ มีพฤติกรรมในการบริหารที่มีหลักการ ผู้บริหารยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากร มีการโต้ตอบกับบุคลากรทั้งที่เป็นด้วยวาจาและลายลักษณ์อักษรภายในสถานศึกษาอย่างเปิดเผย เป็นผู้นำเชื่อถือ และสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่บุคลากรทั้งภายในและภายนอกสามารถสร้างทีมงานและบริหารจัดการทีมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง มีความเป็นธรรมชาติของนักบริหารที่อยู่ในจิตใจ เป็นผู้มีอัธยาศัยที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากร และเป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่บุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้หลักการ ที่เป็นเหตุเป็นผลในการคัดเลือกบุคลากรเพื่อมอบหมายงาน และสามารถพัฒนาผู้นำ และคัดเลือกผู้นำของกลุ่มงานได้อย่างเหมาะสมตรงตามความรู้ความสามารถของบุคลากร และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษามีความพร้อมในการบริหารจัดการสิ่งที่ท้าทายใหม่ๆ และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตอย่างคาดไม่ถึงในองค์กร มีการตอบสนองเชิงบวกในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต สุดท้ายคุณสมบัติของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 คือมีการสร้างเครือข่าย เพื่อเชื่อมโยงข่าวสารอย่างทั่วถึง สร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปิดโอกาสให้ชุมชน ท้องถิ่นเข้า

มามีส่วนร่วม (สมหวัง ว่องไวไพศาล, 2558) ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 อันดับแรก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการ มีแนวคิดที่จะพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีการบริหารงานแบบยืดหยุ่น กล้าปรับเปลี่ยนขอบข่ายงานโดยการเพิ่มหรือลดงานขอบข่ายการบริหารภายในได้อย่างเหมาะสม และทันต่อสถานการณ์ในศตวรรษที่ 21 มีความทุ่มเท จริงจัง จริงใจ เอาใจใส่ในหน้าที่ที่รับผิดชอบ และเอาใจใส่กับบุคลากรภายในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง มีการให้ขวัญกำลังใจ เสริมสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากร ในหลายรูปแบบทั้งทางตรงและทางอ้อม มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถบริหารงานบนพื้นฐานของความพอดีและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 มีทักษะทางสังคม มีทักษะการเรียนรู้และสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีทักษะในการแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองโลกในแง่บวก ปรับเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น และสามารถมองหรือคาดคะเนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์สามารถสื่อสารได้ดี มีระบบการสื่อสารที่ชัดเจนและมุ่งเน้นการถ่ายทอดนโยบายให้แก่บุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อให้การรับรู้ เข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลร่วมกันได้ทุกกลุ่มงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีการสื่อสารถ่ายทอด ให้ความรู้ และทำความเข้าใจแผนยุทธศาสตร์มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ และสามารถในการนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ตัวชี้วัด และเป้าหมายได้อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงแห่งศตวรรษที่ 21 มีความเข้าใจในจุดเด่น จุดอ่อนของตนเองและผู้อื่น สามารถนำจุดเด่นจุดอ่อน ไปวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อการบริหารจัดการงานบุคคลได้เหมาะสมกับพลวัตแห่งศตวรรษที่ 21 ทักษะสุดท้ายคือมีการบริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) สามารถใช้หลักนิติธรรม หลักแห่งคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบต่อสังคมและหลักความคุ้มค่าได้อย่างสมดุลและเหมาะสม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของพลวัตแห่งศตวรรษที่ 21

การควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการตนเอง ด้วยความเป็นเอกภาพด้วยการบริหารจัดการที่ดีโดยใช้หลักธรรมาภิบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตสถานศึกษามีแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินการในการประเมินผลการจัดการศึกษาแล้วนำผลการประเมินที่ได้ มาทบทวนจัดลำดับความสำคัญ พิจารณาวិเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปวางแผนใหม่ กำหนดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาใน

ครั้งต่อไป ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ได้อย่างเหมาะสมสถานศึกษามีการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพทั้งที่เป็นเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ เน้นความคุ้มค่าและประหยัด จนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร สถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการสร้างเครือข่ายชุมชน ที่มีโครงสร้างแบบเครือข่าย (Network structure) และมีเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer) เชื่อมโยงบุคลากรเข้าด้วยกันก่อให้เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

ความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

เมื่อสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลง มิติของสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมแบบเดิม อาจต้องถูกทับซ้อนด้วยแนวคิด รูปแบบวิธีการ ความเชื่อและเทคโนโลยีที่ผุดเกิดขึ้นใหม่ๆ ตามยุคสมัย ทุกคนข้ามผ่านวันเวลาที่ผันเปลี่ยนและยืนหยัดอยู่ให้ได้ในสังคมสมัยใหม่ พัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ของวันนี้และอนาคตข้างหน้า ให้สมบูรณ์อย่างเต็มกำลัง สังคมที่โลกเต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลง การปรับตัว และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น ศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้านไม่ว่าจะเป็นการเติบโตของเทคโนโลยีดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงในสังคมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา จึงกล่าวได้ว่าการใช้ทักษะที่เหมาะสม การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ

George De Metropolis แห่ง University of Phoenix ได้ระบุทักษะ 10 ประการของคนทำงานในยุคใหม่นี้ซึ่งเป็นทักษะที่จะทำให้ตนเองประสบความสำเร็จและเป็นที่ต้องการตัวขององค์กรต่างๆ ดังนี้ (ประคัลภ์ ปิณฑพลกฐิ, 2012)

1. Leadership มีความเป็นผู้นำสูง เรื่องของภาวะผู้นำที่กล่าวถึงนี้ คือทักษะที่สามารถนำตนเองได้ เป็นผู้นำในชีวิตของตนเอง นอกจากนั้นก็ยังต้องสามารถนำพาคนอื่นหรือทีมงานที่ตนดูแลให้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ด้วย

2. Critical Thinking มีทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล มีตรรกะในการคิด เนื่องจากทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากจะมานั่งเรียนรู้แบบเดิมๆ ก็คงจะใช้เวลามากเกินไป ไม่ทันใช้ ดังนั้นพนักงานที่เก่งๆ ในยุคนี้จะต้องมีทักษะของการใช้ตรรกะอย่างดี สามารถมองออกว่าถ้าทำแบบนี้แล้วจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง และถ้าเกิดแล้วจะต้องมีแผนในการป้องกันอย่างไรบ้าง อย่างเป็นเหตุเป็นผล

3. Collaboration มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม ก็สามารถทำงานด้วยได้อย่างไม่มีปัญหา รวมทั้งยังต้องสามารถสร้างบรรยากาศในการทำงานเป็นทีมได้ด้วย ใครที่เคยทำงานคนเดียว ประเภทเข้ามาคนเดียวนั้น ยุคสมัยใหม่นี้คงจะอยู่ยากขึ้น เพราะแต่ละคนจะมุ่งเน้นความเก่งแบบเฉพาะทาง ดังนั้นการทำงานให้สำเร็จก็ต้องอาศัยคนหลายๆ คนที่เก่งในสายงานต่างๆ เข้ามาร่วมกันทำงานสร้างความสำเร็จให้กับองค์กรถ้าเราสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี ก็จะทำให้เรายังเป็นที่ต้องการตัวขององค์กรอื่นๆ

4. Communication มีทักษะการสื่อสารที่ดี ทักษะด้านการสื่อสารนี้ ไม่ว่าจะเป็นทำงานในยุคใดสมัยใด ก็เป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของคนเราทุกคน เนื่องจากเราต้องทำงานกับคนอื่นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ถ้าเราไม่สามารถสื่อสารกับคนอื่นได้อย่างเข้าใจ เราก็จะไม่สามารถประสบความสำเร็จในการทำงานในยุคนี้ได้เลย

5. Adaptability ความสามารถในการปรับตัว ทักษะในด้านนี้ทวีความสำคัญขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งมีสาเหตุมาจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้หลายๆ อย่างมีการเปลี่ยนแปลงตามกันไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงาน สภาพแวดล้อมต่างๆ ในสังคมที่เราอยู่ สิ่งเหล่านี้ทำให้พนักงานในยุคนี้จำเป็นที่จะต้องมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ไม่ใช่พวกที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง หรือยึดมั่นถือมั่นในสิ่งที่ตนเองเป็นอยู่ คนกลุ่มนี้ยังอยู่ยากขึ้นในยุคปัจจุบัน

6. Productivity and Accountability ต้องมีความรับผิดชอบสูง และมีความสามารถในการสร้างผลงานมากกว่าคนอื่น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และสภาพแวดล้อมที่ทำให้เราถูกหันเหออกจากงานได้ง่ายขึ้นในยุคใหม่นี้ จึงส่งผลให้เรื่องของผลิตภาพของพนักงานแต่ละคนนั้นลดลง ในแต่ละวันที่กำหนดเวลาทำงานไว้ ชั่วโมงนั้นพนักงานในยุคนี้อาจจะทำงานได้ไม่ถึง ชั่วโมง เพราะถูกสิ่งอื่นๆ เบี่ยงเบนความสนใจออกจากงานไป ดังนั้น คนทำงานสมัยนี้ ถ้าเป็นคนที่มีความ Productivity สูงๆ และมีความรับผิดชอบในการทำงานได้อย่างดี ไม่ถูกดึงดูตออกไปจากงานได้ง่ายๆ ก็จะเป็นคนที่ประสบความสำเร็จได้สูงกว่า และเป็นที่ต้องการตัวมากกว่า

7. Innovation มีทักษะในการคิดอะไรใหม่ๆ การที่เราจะเติบโตได้ในยุคสมัยนี้ สิ่งสำคัญก็คือ การที่เราสามารถคิดอะไรที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือสามารถต่อยอดความคิดเดิม ออก

ไปสู่ความคิดใหม่ๆ ได้อย่างที่ไม่เคยเจอมาก่อนก็จะยิ่งทำให้เราประสบความสำเร็จในการทำงานมากขึ้น

8. Accessing, analyzing and synthesizing information ในยุคนี้มีข้อมูลมากมายเข้ามาในชีวิตของเรา ซึ่งทำให้เราไม่รู้เลยว่าข้อมูลที่เรได้รับมาจากแหล่งต่างๆ นั้นเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง และน่าเชื่อถือสักแค่ไหน ดังนั้นคนที่ประสบความสำเร็จในการทำงานในยุคนี้ก็ต้องมีทักษะในการวิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลต่างๆ ที่เรได้รับมา เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการทำงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใครที่ยังมีความสามารถในเรื่องนี้มากเท่าไร ก็จะเป็นที่ต้องการตัวมากขึ้นเท่านั้น

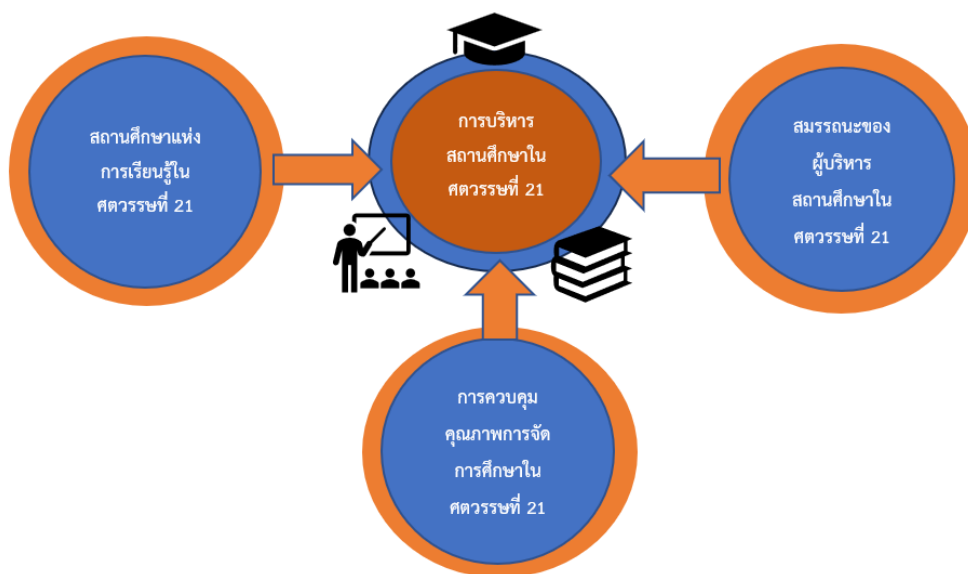
9. Global Citizenship ต้องมีทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ๆ ของประเทศต่างๆ เพราะปัจจุบันนี้เป็นโลกที่ไม่มีพรมแดนใดๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นคนที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีความเป็นประชากรของโลก ก็คือ สามารถที่จะอยู่ที่ไหนก็ได้ สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีความเข้าใจคนจากประเทศต่างๆ ด้วย เพราะเราอาจจะต้องทำงานกับคนต่างชาติต่างภาษามากขึ้น ถ้าเราเข้าใจเขาได้มากเท่าไร ก็จะทำให้เราได้เปรียบในการทำงานมากขึ้นเท่านั้น

10. Entrepreneurialism มีความรู้สึกรับผิดชอบเป็นผู้ประกอบการ ในยุคนี้ถ้าเราทำงานแบบเป็นพนักงานคนหนึ่ง ที่คิดแค่ทำงานไปวันๆ มองแค่ว่าตนเองเป็นแค่ลูกจ้างคนหนึ่งในองค์กร ไม่ได้มีผลกระทบอะไรกับผลงานขององค์กร ถ้าคิดแบบนี้ เราก็จะไม่มีความก้าวหน้าได้เลย ยุคสมัยนี้ตัวพนักงานจะต้องมีความคิดแบบผู้ประกอบการ คิดว่าจะทำอะไรให้งานขององค์กรประสบความสำเร็จให้ได้ เพราะถ้าคิดแบบนี้ได้เมื่อไหร่ นายจ้างทุกคนก็อยากได้คนแบบนี้เข้ามาดูแลกิจการให้อยู่แล้ว ดีไม่ดีคิดแบบนี้ไปเรื่อยๆ ไม่นานเราก็อาจจะมีการเป็นของตนเองบ้างก็ได้

สรุปได้ว่าความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป็นความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน การปรับตัว และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้เกิดความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยทักษะต่างๆ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

องค์ความรู้ใหม่

องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

องค์ประกอบที่ 1 สถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 (School Administration in 21st century) การบริหารจัดการ มีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ตามพลวัตที่จะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ในศตวรรษที่ 21 สถานการณ์อาจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กระทันหัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ความเป็นอยู่ และวัฒนธรรม การบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องมีการจัดการให้เกิดความสมดุลทั้งศาสตร์และศิลป์ การบริหารจัดการต้องมีการให้น้ำหนักความสำคัญต่อปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรมาเป็นการให้ความสำคัญของผลผลิตและผลลัพธ์ การบริหารจัดการสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ก็เช่นเดียวกันควรเน้นการบริหารจัดการที่มีการกระจายอำนาจมากขึ้น (Decentralization) ให้ความสำคัญต่อการมอบหมายอำนาจการควบคุมจากหน่วยงานส่วนกลางไปสู่หน่วยปฏิบัติอย่างแท้จริงเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นอิสระและเกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของหน่วยงานใหม่ให้มีขนาดเล็กลง ไม่ซับซ้อน เลียนแบบการบริหารจัดการแบบธุรกิจเอกชนและสร้างระบบการสนับสนุนการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา นอกจากการบริหารจัดการ ซึ่งครอบคลุมงานทั้ง 4 ฝ่าย ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งาน

บริหารงานบุคคลและงานการบริหารทั่วไปแล้ว การจัดสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษาก็มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงสู่ศตวรรษที่ 21 ต้องพัฒนาการ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้มากขึ้น เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเน้นความรู้ที่ให้แก่ผู้เรียน ครูผู้สอนต้องเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างองค์ความรู้เป็นสู่ทักษะที่จำเป็นต่อชีวิต การจัดกิจกรรมเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 (Skill for student in 21s century) สถานศึกษา มีหน้าที่หลัก คือ การจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ องค์ความรู้ที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ประกอบด้วย การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงเทคนิคการสอนของครูผู้สอน ดังที่ได้กล่าวมาถึงพลวัตที่จะเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 สภาพสังคม การเมืองและวัฒนธรรม เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามพลวัตดังกล่าว การจะสร้างทักษะดังกล่าวต้องเกิดขึ้นภายในสถานศึกษา สถานศึกษาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์ หลักสูตรสถานศึกษาจึงต้องมีการเพิ่มหรือสอดแทรกทักษะชีวิตที่จำเป็นไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องสอดแทรกทักษะชีวิตในทุกๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากเป็นผู้ให้ความรู้ไปเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมให้เกิดองค์ความรู้ หรือสอนให้น้อยลง ให้นักเรียนเรียนรู้ให้มาก (teach less , learn/more) นอกจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกห้องเรียน เพื่อเพิ่มทักษะที่จำเป็น ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ก็ต้องมีเช่นเดียวกัน

องค์ประกอบที่ 2 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

คุณสมบัติของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 (Qualification of Administrator in 21st century) การบริหารจัดการสถานศึกษา นอกจากการมีระบบและโครงสร้างที่ดีแล้ว พฤติกรรมของผู้บริหารยังมีผลต่อคุณภาพการบริหารเช่นกัน พฤติกรรมของผู้บริหารแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน คุณสมบัติของผู้บริหารไม่ได้เกิดขึ้นจากประสบการณ์หรือการปฏิบัติ คุณสมบัติของผู้บริหารเกิดขึ้นเฉพาะบุคคลเท่านั้น แต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง คุณสมบัติของผู้บริหารในแต่ละคนมีลักษณะไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแต่ละคนจากพลวัตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 สภาพของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม มี

แนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงตามไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารมีความจำเป็นที่จะต้องบริหารบนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คุณสมบัติส่วนตัวอาจจะไม่เพียงพอ จึงต้องมีการกำหนดคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการบริหารของผู้บริหารให้มีคุณภาพ สามารถบริหารจัดการในสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน คุณสมบัติเหล่านี้เป็นคุณสมบัติเฉพาะที่จะติดตัวผู้บริหารอย่างถาวรและยั่งยืนคุณสมบัติของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ได้นี้ อาจเป็นแนวทางและวิธีในการคัดสรรหรือคัดเลือกผู้บริหารที่ต้องการในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ผู้บริหารที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการและเหมาะสมทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 (21s century Skill of administrator) ทักษะและภาวะผู้นำ เป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องพึงมีและเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการบริหาร ทักษะการบริหารซึ่งทักษะที่มีในอดีตอาจจะใช้ไม่ได้แล้วสำหรับสถานการณ์ในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารต้องพัฒนาทักษะและเทคนิคใหม่ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์ในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้นำในศตวรรษที่ 21 จึงควรต้องมีทักษะในการบริหารจัดการบนความเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ผู้นำจะต้องมีทักษะในการเสาะหา ใฝ่เรียนรู้และสร้างคนเก่งให้เกิดขึ้นภายในองค์กร และสามารถบริหารคนเก่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำหรือผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ต้องมีทักษะในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ บนฐานของข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยี และส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น และยังต้องมีความสามารถในการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้ อย่างเหมาะสม นอกจากจะมีทักษะการบริหารในตนเองแล้ว ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรภายในให้มีความคิดสร้างสรรค์ ทักษะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ทักษะเรื่องการสอนงาน และการพัฒนาบุคลากรให้มีภาวะผู้นำเช่นกัน ผู้บริหารจึงสามารถที่จะผลักดันกลยุทธ์ให้เกิดขึ้นในการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

องค์ประกอบที่ 3 การควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

การควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษา อาจเกิดในทุกๆ ขั้นตอนในการบริหารจัดการหรือการดำเนินงาน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการประเมินผล (Action) ตามแนวคิดของ ดร.เดมมิง (Dr.Deming) ที่เรียกว่า วัฏจักรคุณภาพ (Deming Cycle) การควบคุมในลักษณะนี้เป็นการควบคุมการดำเนินการทั้งระบบ อาจหมายถึง การบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย การบริหารโครงการ การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งระบบนั้น เป็นการประเมินที่ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานที่

ผ่านมา ว่าเป็นอย่างไร มีคุณภาพอย่างไรและเกิดปัญหาอะไรบ้าง ส่วนการนิเทศถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยกำกับ ติดตามและตรวจสอบในแต่ละงาน เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาและ คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือให้กับตรงตามความต้องการ การนำผลกรูปฏิบัติงานมาศึกษา วิเคราะห์ เพื่อหาวิธีการพัฒนาและแก้ไขเพื่อการปรับปรุงในการดำเนินงานในครั้งต่อไปคุณภาพ การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สิ่งที่จะบ่งบอกได้ถึงคุณภาพ คือ ผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น กล่าวสั้นๆก็คือ คุณภาพของนักเรียนนั่นเอง

สรุป

อนาคตภาพการบริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21บนวิถีแห่งความเปลี่ยนแปลง เป็น การศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นการเติบโตของเทคโนโลยี ดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงในสังคมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การ เปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดผลกระทบสำคัญอย่าง ยิ่งต่อการจัดการศึกษา และการบริหารกิจการต่างๆในสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นบุคคลที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้การบริหารโรงเรียนในยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงใน ด้านต่างๆดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย โดยต้องมีความรู้ มีทักษะ และหลักการบริหาร ต่างๆ ผู้เขียนบทความจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับอนาคตภาพการบริหารโรงเรียนใน ศตวรรษที่ 21บนวิถีแห่งความเปลี่ยนแปลง โดยค้นคว้าหาข้อมูลจากแนวคิดทฤษฎีของ นักวิชาการศึกษาหลายๆท่าน ศึกษาเอกสารต่างๆจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้ทำการ สังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่21 ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) สถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 3) การควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแนวทางในการ บริหารโรงเรียนในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ศิริธรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). การบริหารการตลาดยุคใหม่: วีระฟิล์มและไซเท็กซ์ เก รินทร์ สัมภาษณ์ กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแนวคิดสู่ปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.

เอกราช ไชยิตพิมานเวช.(2562). ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของการบริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น. ใน รายงานการวิจัย สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น.

สมหวัง ว่องไวไพศาล .(2558) การบริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยศิลปากร. เรียกใช้เมื่อ 13 กรกฎาคม 2566 จาก <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/525>